

Socialdepartementet

103 33 Stockholm

S2018/03436/FS

Yttrande över SOU 2018:78 - God och nära vård - En primärvårdsreform

Kommunal har beretts möjlighet att yttra sig över rubricerad utredning och framför följande synpunkter:

Utredningen "God och nära vård" har i uppdrag att fördjupa och analysera förslagen i Effektiv vård (SOU 2016:2), samt att stödja berörda samhällsaktörer att åstadkomma "en modern, jämlik, tillgänglig och effektiv hälso- och sjukvård med fokus på primärvården.". Betänkandet (SOU 2018:78) är utredningens andra och innehåller förslag på en modernisering av primärvårdens uppdrag i hälso- och sjukvårdslagen samt ett förtydligande av patientens möjlighet att få tillgång till och välja en fast vårdkontakt i primärvården.

Kommunal delar utredningens uppfattning att det finns stor potential att organisera primärvården bättre. Det handlar framför allt om att sätta vårdbehoven i centrum och att låta professionerna få utrymme och resurser att tillgodose desamma. Kommunal anser att fokus i vården bör vara den nära vården och den nära vården ska vara befolkningens första och huvudsakliga kontakt med vården. Den nära vården kan exempelvis innefatta den vård som idag ges som öppen vård, inklusive öppen specialistvård, psykiatri, primärvård och kommunal hälso- och sjukvård.

Utredningen pekar på väsentligt viktiga delar som i dag hindrar professionerna från att arbeta effektivt, såsom en skev resursfördelning mellan sjukhusvård och primärvård. Kommunal välkomnar förslagen om att vikta om resurser från sjukhusvård till primärvård i syfte att stärka primärvårdens roll som första linjens vård. Utredningen föreslår att det ska framgå av definitionen att primärvården ska svara för behovet av sådan medicinsk bedömning och behandling, förebyggande arbete, omvårdnad och rehabilitering som inte av kvalitets- eller effektivitetsskäl kräver andra medicinska eller särskilda tekniska resurser eller annan särskild kompetens. Syftet med denna ändring är att tydligt markera att primärvården är första vårdnivån, och att det är dit befolkningen i första hand ska vända sig med sina hälso- och sjukvårdsbehov.

Primärvårdens grunduppdrag är komplext och mångfacetterat. För att fullgöra uppdraget krävs därför flera olika yrkeskompetenser. Kommunal är positiva till att utredningen utgår från befolkningens behov och att primärvården ska omfatta ett flertal kompetenser, och välkomnar utredningens fokus på de integrerade vårdteamen. Det är vårdteamet som står för den kontinuerliga relationen mellan patienten och vården. Enligt utredningen är navet i det integrerade vårdteamet ett primärt ansvarigt team med fyra funktioner; läkare, distriktssköterska, en samordnande funktion och en undersköterska. Undersköterskor är nödvändiga i hela hälso- och sjukvården och behövs även i primärvården. Det patientnära och trygghetsskapande arbetet tillhör undersköterskans expertområden och är en viktig del i den patientcentrerade vården. En undersköterskelegitimation skulle tydliggöra och befästa undersköterskans yrkesroll och öka likvärdigheten och patientsäkerheten i vården. För att en undersköterskelegitimation ska bli möjlig krävs ett nationellt fastställt vård- och omsorgsprogram som leder till en yrkesexamen som undersköterska.

Kommunal.

Patientfokus är avgörande för att vården ska leda till rätt utfall. Det förutsätter till exempel en betydligt större tillgänglighet inom primärvården, vilket i sin tur kräver större tillgänglighet på personal och mer resurser. Enligt utredningen ska primärvården ha uppdraget att koordinera patientens kontakter med andra delar av hälso- och sjukvården när den är involverad i patientens vård, en fast vårdkontakt. Bristen på personlig kontinuitet är en brist i dagens vårdssystem, vilket framgår tydligt av utredningens problembeskrivning och förslag till åtgärder. Kommunal tillstyrker utredningens förslag om fast vårdkontakt i diskussionen om kontinuitet i vården. Kontinuitet och tillgänglighet är något som måste utgå ifrån den enskilda patientens behov. Kontinuitet och tillgänglighet skulle även stärkas om arbetsvillkoren och arbetsmiljön för personalen som arbetar i vården förbättrades. Typexempel på hur den personliga kontinuiteten begränsas är den ökande användningen av tidsbegränsade kontrakt och deltidsarbete inom vård och omsorg.

Det är Kommunals mening att utredarna har gjort en gedigen problemanalys och landat i bra förslag och rekommendationer. En nationell primärvårdsreform och resursförstärkning till primärvården är nödvändig inom en nära framtid för att hälso- och sjukvården som helhet ska kunna tillgodose befolkningens behov.

Vi är inte helt nöjda med att utredningen inte gick vidare med förslaget om riktad primärvård som presenterades i Effektiv vård (SOU 2016:2). Utredarnas förslag att organisera en riktad primärvård för sköra, multisjuka äldre som inte ska lyda under Lagen om valfrihet (LOV) var bra. LOV bidrar i sin nuvarande form till en mer ojämlig vård, som styrs av efterfrågan snarare än behov. Enligt SOU 2016:2 är vårdvalet svåröfrenligt med idén om en sammanhållen hälso- och sjukvård och socialtjänst för äldre med omfattande behov och föreslog i stället en riktad form av primärvård för denna målgrupp, som undantas från LOV. Det är också Kommunals uppfattning att en riktad primärvård skulle resultera i en bättre och mer sammanhållen vård för äldre med omfattande behov.

Vänliga hälsningar

Kommunal

Tobias Baudin
Förbundsordförande

Mari Huupponen
Utredare